

CSILLAGOS ÉG /1974. április-május/

BOLYGÓK

Merkur: áprilisban a Nap közelsége miatt nem figyelhető meg. Májusban, a hónap közepén egy, a végén egy és háromnegyed órával nyugszik a Nap után. 4-én felső együttállásban a Nappal. 20-án fázisa 0,74, fényessége -0,6 magnitúdó, mindkettő csökkenő.

Vénusz: áprilisban másfél órával kel a Nap előtt. 4-én a legnagyobb nyugati kitérésben, 46° távolságra a Naptól /ld. DICHOTOMIA /. 15-én fázisa 0,55, növekvő, fényessége -3,9 magnitúdó, csökkenő. Májusban másfél órával kel a Nap előtt. 16-án fázisa 0,68, növekvő, fényessége -3,6 magnitúdó, csökkenő.

Mars: áprilisban éjjélkor nyugszik, az esti órákban figyelhető meg. Fázisa 1-én 0,91, növekvő. Májusban éjjél előtt nyugszik, a koraesti órákban megfigyelhető. Fázisa a hónap végén 0,95.

Jupiter: áprilisban a hónap elején egy, a végén két órával kel a Nap előtt. Májusban a hó elején két és fél, a végén egy órával kel éjjél után. Mindkét hónapban a hajnali égbolton figyelhető meg.

Szaturnusz: áprilisban éjjélkor nyugszik, a koraesti órákban észlelhető, míg májusban a hó elején három és fél, a végén másfél órával nyugszik a Nap után. A hónap végén már csak az esti szürkületben figyelhető meg. Májusban látható a gyűrű a lejobban, 27°-os északi rálátással.

Uránusz: mindkét hónapban egész éjszaka folyamán megfigyelhető. Április 16-án szembenállásban a Nappal.

Neptunusz: áprilisban a későesti órákban kel, az éjszaka második felében észlelhető. Májusban az esti órákban kel, az egész éjszaka folyamán megfigyelhető. 30-án szembenállása a Nappal.

ESEMÉNYEK /1974. április - május /

Április

Nap	Óra	
3	0,2	Algol minimumban
4	5,9	Vénusz elongációban, 46° nyugatra
7	18	Uránusz 5°-kal északra a Holdtól
10	23	Neptunusz 3°-kal északra a Holdtól
15	03	Vénusz 1°-kal északra a Jupitertől
18	14	Jupiter 6°-kal délre a Holdtól
18	20	Vénusz 6°-kal délre a Holdtól
20	15	Mars 2°-kal északra a Szaturnusztól
23	03,7	Algol minimumban
26	17	Szaturnusz 0,4°-kal északra a Holdtól
26	22	Mars 3°-kal északra a Holdtól

Május

Nap	óra	
5.	00	Uránusz 5° -kal északra a Holdtól
8.	07	Neptunusz 3° -kal északra a Holdtól
16.	08	Jupiter 7° -kal délre a Holdtól
18.	20	Vénusz 7° -kal délre a Holdtól
23.	08	Merkur 3° -kal északra a Holdtól
24.	05	Szaturusz $0,7^{\circ}$ -kal északra a Holdtól
25.	11	Mars 4° -kal északra a Holdtól

METEORRAJOK

- Ápr. 3. Virginidák /márc.21-től máj.10-ig/ gyakorisági maximuma. Radiációs pont: RA $13^{\text{h}}20^{\text{m}}$, D -6°
A meteorok sebessége 30 km/s. Gyakoriság: 10 /óra.
- " 21. Lyridák /ápr.19-től 21-ig/ gyakorisági maximuma. Radiációs pont: RA $18^{\text{h}}08^{\text{m}}$, D $+32^{\circ}$.
Meteorok sebessége 48 km/s. Gyakoriság: 12 /óra
Az 1861 I. /Thatcher/ üstökös maradványa.
- Máj. 4. Aquaridák /ápr.21-től máj.12-ig/ gyakorisági maximuma. Radiációs pont: RA $22^{\text{h}}40^{\text{m}}$, D 0° .
Észlelt sebesség: 64 km/s. Gyakoriság: 20 /óra.
Feltehetően az 1910 II. /Halley/ üstökösből származnak.
- Máj.15. Bootidák meteorraj gyakorisági maximuma. Május 12 - 18 között érdemes rendszeresen megfigyelni.
Radiációs pont: /az Arcturustól 8° -kal nyugatra/
RA $13,7^{\circ}$, D $+21^{\circ}$.

KISBOLYGÓK

Koordináták 1950,0-ra; április május

	<u>/1/ CERES</u>		<u>/2/ PALLAS</u>	
	RA	D	RA	D
Ápr. 3.	-	-	$19^{\text{h}}53^{\text{m}}42$	$+ 11^{\circ} 8'$
13.	$22^{\text{h}}10^{\text{m}}0$	$- 18^{\circ} 59'$	20 0,5	12 29
23.	23,0	18 16	20 6,3	13 52
máj. 3.	35,2	17 38	10,6	15 14
13.	46,4	17,6 6	13,1	16 32
23.	22 56,6	$- 16 43$	20 13,7	$+ 17 44$

	<u>/4/ VESTA</u>		Vizuális nagyságrend /magn./
	RA	D	/máj.3./
ápr. 3.	$12^{\text{h}}56^{\text{m}}5$	$+ 7^{\circ} 49'$	
13.	47,3	8 41	Ceres 8,3
23.	39,1	9 10	Pallas 9,7
máj. 3.	32,9	9 12	
13.	29,4	8 49	Vesta 5,9
23.	12 28,8	$+ 8 04$	

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI

Első negyed	III.31. 02 ^h 45 ^m	IV.29. 08 ^h 40 ^m
Holdtölte	IV. 6. 22 01	V. 6. 09 55
Utolsó negyed	IV.14. 15 58	V.14. 10 29
Ujhold	IV.22. 11 17	V.21. 21 35
	Első negyed:	V.28. 14 14

JUPITER-HOLDAK JELENSÉGEI

I. Io   II. Europa   III. Ganymedes   IV. Callisto

k = a jelenség kezdete

v = a jelenség vége

Hold a Jupiter árnyékkúpjában = f

Hold a Jupiter korongja mögött = m

Hold a Jupiter korongja előtt = e

Hold árnyéka a Jupiteren = a

Május hónap /időpontok KEI-ben/

Dátum	Óra	Perc	HOLD	Jelenség
7.	2	42	I	e /k/
7.	2	57	II	f /k/
9.	3	08	II	e /v/
14.	3	23	I	a /k/
16.	2	58	II	e /k/
16.	3	14	II	a /v/
22.	2	32	I	f /k/
23.	2	00	I	a /v/
23.	2	58	II	a /k/
23.	3	18	I	e /v/
25.	2	52	II	m /v/
30.	1	39	I	a /k/
30.	2	59	I	e /k/
31.	2	35	I	m /v/

. . . . .

A SZATURNUSZ HOLDJAINAK MEGFIGYELÉSÉRŐL

A 10 Szaturnusz-hold közül a Titán már 5 cm átmérőjű távcsővel minden időben megfigyelhető. A Rhea legalább 8 cm-es, a Tethys és a Dione pedig 15 cm-es tükrös távcsővel már megtalálható.

A többiek közül csak a Japetus - kedvező nyugati elongációjában - érhető el, legalább 6 cm-es amatőrtávcsövek számára, de csillagban gazdag területeken nem mindig lehet pontosan azonosítani.

A Titán pályáján belül keringő holdakat a Szaturnusz fényessége miatt nehéz megtalálni, különösen, ha a gyűrű anyira szélesen nyitott, mint ebben és a következő évben.

A Japetus nyugati elongációban márc.29-én 17^h-kor a legfényesebb 10^h1.

A Titán keleti /K/és nyugati /Ny/ elongációi /KözEi/:

Márc.16.	19 ^h	K			
24.	15	Ny			
Apr. 1.	19	K	Apr. 17.	19 ^h	K
9.	14	Ny	25.	15	Ny
Máj. 3.	20	K			
11.	15	Ny			
19.	20	K			

A Szaturnusz holdjainak adatai

N é v	Középtávolság		Szid. kerin- gés d	Közepes szinod kering. d	Át- mé- rő km	Közepes fényesség Opp.-ban m
	bolygó- átm.-ben	1000 km				
Janus	2.65	160	0.749	0.749	—	14
Mimas	3.111	186	0.942	0.942	500	12.1
Enceladus	3.991	238	1.371	1.371	600	11.7
Tethys	4.939	295	1.888	1.888	1 200	10.6
Dione	6.327	377	2.738	2.738	1 300	10.7
Rhea	8.835	527	4.518	4.521	1 800	10.0
Titan	20.48	1 222	15.945	15.971	5 000	8.3
Hyperion	24.83	1 481	21.277	21.317	400	15
Japetus	59.67	3 560	79.331	79.421	1 200	10.1-11.9
Phöbe	216.8	12 930	550.44	523.651	300	14

A Kalender für Sternfreunde 1974. alapján

Zombori Ottó
Uránia, Budapest

Észlelő amatőrök figyelmébe ! Gyűjtőközpontok címváltozásai:

Napészlelések: Harmati István 1031 Bp. Ingovány u.4./Papp J. helyett havi összeállítást készít az Albireonak, az összes észlelési anyag ezután Kancsura Árpádhoz kerül./

Meteorok: Papp János 1142 Budapest, Rákosrendező MÁV-állomás. / Mezősi Csaba helyett./

. . .

Készült a TIT Sokszorosító üzemében, Bp. VIII., Bródy S.u.16.

Gyártási szám: — Példányszám: 1500

Kiadásért felelős: Kovács Lajos

154428 (b)

S
R Coronae Borealis

Scale 60"=1mm

▲-39:γ

(1950) 15^h 46^m.5

+28° 18'

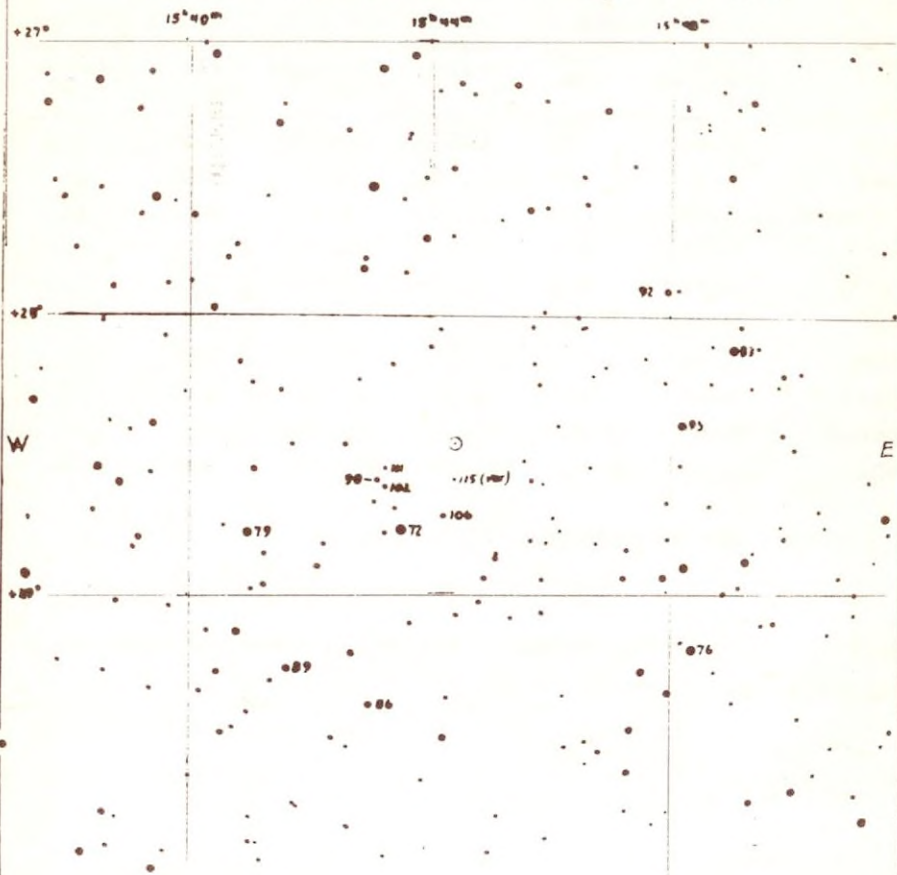
(2000) 15^h 48^m.6

+28° 9'

Color 0.5

Period Irr

Magn 5.9-15.0

AAVSO Chart (b)

Coordinates for Epoch 1900

N

